

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 544/2016-8

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 30. júna 2016 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa (sudca spravodajca), zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Ladislava Orosza predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Nt 1/2015 a jeho uznesením z 8. apríla 2015 a postupom Krajského súdu v Trenčíne v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Tos 37/2015 a jeho uznesením z 10. septembra 2015 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 28. decembra 2015 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“) vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn.

1 Nt 1/2015 a jeho uznesením z 8. apríla 2015 (ďalej aj „napadnuté uznesenie okresného súdu“) a postupom Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Tos 37/2015 a jeho uznesením z 10. septembra 2015 (ďalej aj „napadnuté uznesenie krajského súdu“).

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že krajský súd napadnutým uznesením zamietol sťažnosť sťažovateľa proti napadnutému uzneseniu okresného súdu, ktorým okresný súd nevytlúčil na námietku zaujatosti vznesenú sťažovateľom sudcu JUDr. Rastislava Vargu z úkonov trestného konania v trestnej veci vedenej proti sťažovateľovi. Krajský súd v napadnutom uznesení uviedol: *„Senát krajského súdu, ktorému bola v zmysle § 32 ods. 5 písm. c/ Tr.por. a rozvrhu práce pridelená vec na rozhodnutie o sťažnosti odsúdeného, nezistiac dôvody na zamietnutie sťažnosti odsúdeného podľa § 193 ods. 1 písm. a/, b/ Tr.por., na neverejnom zasadnutí podľa § 192 ods. 1 Tr.por. preskúmal správnosť výroku napadnutého uznesenia, ako aj konanie, ktoré tomuto výroku predchádzalo a dospel k záveru, že sťažnosť nie je dôvodná.*

Z ustanovenia § 31 ods. 1 Tr.por. vyplýva, že dôvodom pre vylúčenie sudcu sú odôvodnené pochybnosti o jeho nezaujatosti pre jeho pomer k veci alebo osobám, ktorých sa úkon dotýka alebo ďalším subjektom tam uvedeným. Ide o taxatívne vymenované dôvody, v dôsledku ktorých môže dôjsť k pochybnostiam o nestrannosti (nezaujatosti) sudcu pri prejednávaní a rozhodovaní konkrétnej veci. Musí pritom ísť o konkrétne skutočnosti, z ktorých by sa dala vyvodiť pochybnosť o nezaujatosti sudcov, ktorých nestrannosť je namietaná pre ich pomer k prejednáwanej veci alebo pre ich pomer k osobám, ktorých sa úkon priamo dotýka, k obhajcovi, zákonnému zástupcovi, splnomocnencom alebo k inému orgánu činnému v trestnom konaní.

V posudzovanej veci vo vzťahu k JUDr. Rastislavovi Vargovi, samosudcovi okresného súdu v tomto štádiu trestného konania, po podaní návrhu odsúdeného o povolenie obnovy konania, na základe obsahu spisu i na základe jeho vyjadrenia, ako aj argumentov uvedených v námietke odsúdeného, neboli zistené také konkrétne skutočnosti predpokladané v citovanom zákonnom ustanovení, na základe ktorých by bolo možné mať pochybnosti o jeho zaujatosti a vysloviť záver o jeho vylúčení. Dôvodom pre vylúčenie sudcu v zmysle § 31 ods. 1 Tr.por. by mohli byť odôvodnené pochybnosti o jeho nezaujatosti

pre jeho pomer k prejednávanej veci alebo k osobám, ktorých sa úkon priamo dotýka. Z vyjadrenia JUDr. Rastislava Vargu v napadnutom uznesení je však dostatočne a jednoznačne zrejmé, že nemá žiadny pomer (osobný vzťah) nielen k prejednávanej veci, ale ani k odsúdenému a iným procesným stranám a osobám uvedeným v citovanom zákonnom ustanovení. Nebol teda zistený žiadny pomer namietaného sudcu k veci, žiadne rodinné, či iné blízke, alebo aj nepriateľské vzťahy k odsúdenému alebo ďalším subjektom uvedeným v ustanovení § 31 ods. 1 Tr.por. a ani odsúdený neuviedol opodstatnené a podložené skutočnosti, ktoré by mohli vzbudzovať pochybnosti o zaujatosti namietaného sudcu JUDr. Rastislava Vargu.

Za takú skutočnosť nemožno totiž považovať okolnosť, že odsúdený nesúhlasí so zákonom predpokladaným procesným postupom súdu, týkajúcim sa návrhov odsúdeného. Námietka zaujatosti nie je mimoriadnym opravným prostriedkom, na podklade ktorého by bolo možné preskúmať správnosť právoplatných rozhodnutí súdu. Nesúhlas odsúdeného s procesným postupom súdu, nemožno preto samo osebe považovať za okolnosť odôvodňujúcu pochybnosti o zaujatosti sudcu okresného súdu, navyše o námietke zaujatosti strany (teda aj odsúdeného), dôvodom ktorej je len procesný postup orgánov činných v trestnom konaní alebo súdu v konaní, sa v zmysle § 32 ods. 6 Tr.por. ani nekoná, a preto nemôže byť ani dôvodom na vyslovenie záveru o vylúčení namietaného sudcu JUDr. Rastislava Vargu. Odsúdený totiž v posudzovanej veci môže vyjadriť svoj nesúhlas s procesným postupom i s následným rozhodnutím, pokiaľ bude vydané v jeho neprospech, v podanom opravnom prostriedku pre nesprávnosť ktoréhokolvek výroku, ktorý sa ho priamo týka, tiež preto, že taký výrok nebol urobený, ako aj pre porušenie ustanovení o konaní, ktoré predchádzalo rozhodnutiu, ak toto porušenie mohlo spôsobiť, že výrok je nesprávny, alebo že chýba. V posudzovanej veci však nielenže nebolo vydané rozhodnutie o jeho návrhu, ale nedošlo ani k predneseniu návrhu odsúdeným (§ 295 Tr. por.) a ani k vykonaniu dokazovania (napr. výsluchom odsúdeného a ním navrhnutých dôkazov) až ktoré by bolo v zmysle § 61a Tr. por. dôvodom na vyhotovenie zvukového záznamu verejného zasadnutia v rozsahu, v ktorom sa na verejnom zasadnutí vykonáva dokazovanie, pretože odsúdený bezprostredne po otvorení verejného zasadnutia vzniesol námietku zaujatosti. Nejde teda o okolnosť odôvodňujúcu pochybnosti o zaujatosti namietaného

sudcu okresného súdu, a preto nemôže byť ani dôvodom na vyslovenie záveru o jeho vylúčení.

Z ustanovení §§ 3 ods. 3, ods. 4 a 51 ods. 1 zákona č.757/2004 Z. z. je zrejmé nielen to, že zákonný sudca je sudca, ktorý vykonáva funkciu sudcu na príslušnom súde a bol určený v súlade so zákonom a s rozvrhom práce na konanie a rozhodovanie o prejednávanej veci a že zmenu v osobe zákonného sudcu možno vykonať len v súlade so zákonom a s rozvrhom práce, ale aj to, že veci určené podľa predmetu konania sa v súlade s rozvrhom práce pridávajú jednotlivým senátom alebo samosudcom náhodným výberom pomocou technických prostriedkov a programových prostriedkov schválených ministerstvom tak, aby bola vylúčená možnosť ovplyvňovania pridelenia vecí. V posudzovanej veci bol návrh odsúdeného o povolenie obnovy konania pridelený sudcovi JUDr. Rastislavovi Vargovi v súlade so zákonom a s rozvrhom práce okresného súdu náhodným výberom pomocou technických prostriedkov a programových prostriedkov schválených ministerstvom. Nesúhlas odsúdeného so znením zápisnice z verejného zasadnutia z 24.03.2015, taktiež nemožno same osebe považovať za okolnosť odôvodňujúcu pochybnosti o zaujatosti sudcu okresného súdu a nemôže byť ani dôvodom na vyslovenie záveru o jeho vylúčení. Krajský súd preto dospel k záveru, že napadnuté uznesenie je vecne správne, pritom jasne, zrozumiteľne a dostatočne zdôvodnené, preto nepovažoval sťažnostné námietky odsúdeného za opodstatnené a neakceptoval ich.

Krajský súd na základe uvedených dôvodov sťažnosť odsúdeného

podľa § 193 ods. 1 písm. c/ Tr. por. ako nedôvodnú zamietol.“

3. Podľa sťažovateľa krajský súd a okresný súd rozhodovali v tejto veci bez vyriešenia predbežnej otázky, či zápisnica z verejného zasadnutia z 23. marca 2015 zodpovedá skutočnému priebehu verejného zasadnutia, či je objektívna a pravdivá. Bez vyriešenia tejto predbežnej otázky krajský súd a okresný súd nemohli zákonne a spravodlivo rozhodnúť vo veci námietky zaujatosti sudcu.

3.1 Napadnuté uznesenie krajského súdu a napadnuté uznesenie okresného súdu sú podľa mienky sťažovateľa neobjektívne, porušujú zásady trestného konania, porušujú Trestný poriadok a nie sú spravodlivé.

3.2 Napadnuté uznesenie krajského súdu a napadnuté uznesenie okresného súdu podľa sťažovateľa nielen potenciálne, ale reálne vykazujú znaky neobjektívnosti a zaujatosti voči sťažovateľovi, keďže podľa presvedčenia sťažovateľa krajský súd a okresný súd pred rozhodnutím nerozhodli o predbežnej otázke v konaní.

3.3 V konaniach pred všeobecnými súdmi boli podľa vyjadrenia sťažovateľa závažným spôsobom porušené ustanovenia Trestného poriadku a rozhodnutia neboli vyhotovené na základe správneho a pravdivého zistenia skutkového stavu veci, ktorým by sa vec objasnila.

3.4 Napadnuté uznesenie krajského súdu a napadnuté uznesenie okresného súdu nie sú podľa názoru sťažovateľa riadne a zákonne odôvodnené podľa § 168 Trestného poriadku, nevychádzajú z objektívneho a pravdivého skutkového stavu veci. Krajský súd sa podľa sťažovateľa zákonne nevysporiadal s námietkami odsúdeného v sťažnosti proti napadnutému uzneseniu okresného súdu. Napadnuté uznesenie okresného súdu a napadnuté uznesenie krajského súdu trpia podľa sťažovateľa vadou a sú nepreskúmateľné. Konanie okresného súdu a krajského súdu je podľa sťažovateľa v rozpore s už uvedenými ustanoveniami Trestného poriadku.

4. Sťažovateľ navrhol vydať tento nález:

„1. Základné právo sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], občan SR, právo na súdnu a inú ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a ľudské práva a základné slobody podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, postupom a uznesením Okresného súdu v Prešove zo dňa 08.04.2015 sp. zn. 1Nt/1/2015 a postupom a uznesením Krajského súdu v Trenčíne zo dňa 10.09.2015 sp. zn. 3 Tos/37/2015-142 porušené boli.

2. Uznesenie Krajského súdu v Trenčíne zo dňa 10.09.2015 sp. zn. 3 Tos/37/2015-142 a uznesenie Okresného súdu v Prešove zo dňa 08.04.2015 sp. zn. 1Nt/1/2015 sa zrušuje a vec sa vracia Okresnému súdu v Prešove na ďalšie konanie.

3. Sťažovateľovi priznáva finančné zadosťučinenie 1.000,- EUR, ktoré je povinný zaplatiť Krajský súd v Trenčíne do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

alternatívne

1. *Základné právo sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], občan SR, právo na súdnu a inú ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a ľudské práva a základné slobody podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, postupom a uznesením Krajského súdu v Trenčíne zo dňa 10.09.2015 sp. zn. 3 Tos/37/2015-142 porušené bolo.*

2. *Uznesenie Krajského súdu v Trenčíne zo dňa 10.09.2015 sp. zn. 3 Tos/37/2015-142 sa zrušuje a vec sa vracia Krajskému súdu v Trenčíne na ďalšie konanie.*

3. *Sťažovateľovi priznáva finančné zadosťučinenie 1.000,- EUR, ktoré je povinný zaplatiť Krajský súd v Trenčíne do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“*

II.

5. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

6. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, ak namietaným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom orgánu verejnej moci nemohlo vôbec dôjsť

k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (porov. napr. I. ÚS 105/06, II. ÚS 66/2011, III. ÚS 155/09, IV. ÚS 35/02).

III.

K namietanému porušeniu ústavných práv postupom a napadnutým uznesením okresného súdu

7. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom ochranu základných práv a slobôd poskytuje v zmysle ústavy primárne všeobecné súdnictvo („ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a ústavný súd až subsidiárne.

7.1 Z princípu subsidiarity vyplýva, že ústavný súd poskytuje ochranu základným právam a slobodám iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri skúmaní podmienok konania o sťažnosti riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je ochrana základných práv a slobôd poskytovaná ústavným súdom prostredníctvom ústavou a zákonom o ústavnom súde upraveného konania o sťažnosti subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak o tejto ochrane nerozhodujú všeobecné súdy (porov. mutatis mutandis II. ÚS 13/01, IV. ÚS 102/09). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť (porov. I. ÚS 20/02, III. ÚS 152/03).

7.2 Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ využil svoje právo podať proti napadnutému uzneseniu okresného súdu sťažnosť, o ktorej bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť krajský

súd. Právomoc krajského súdu rozhodnúť o sťažnosti sťažovateľa v danom prípade nepripúšťa možnosť ústavného súdu rozhodovať o napadnutom uznesení okresného súdu, keďže sťažnosť predstavuje účinný opravný prostriedok ochrany práv sťažovateľa vo vzťahu k napadnutému uzneseniu okresného súdu. Vzhľadom na túto skutočnosť ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok svojej právomoci.

K namietanému porušeniu ústavných práv postupom a napadnutým uznesením krajského súdu

8. Úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti bolo posúdiť, či vzhľadom na námietky sťažovateľa smerujúce proti postupu a napadnutému uzneseniu krajského súdu toto vykazuje známky potenciálneho porušenia ústavných práv sťažovateľa alebo naopak, či sú námietky sťažovateľa vzhľadom na postup krajského súdu a obsah napadnutého uznesenia zjavne neopodstatnené. Z uvedeného dôvodu by nebolo ani potenciálne možné po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie vysloviť porušenie označených práv sťažovateľa.

8.1 Posudzujúc procesný postup krajského súdu v konaní o sťažnosti sťažovateľa, ústavný súd konštatuje, že krajský súd vo veci sťažovateľovej sťažnosti konal zákonom predpísaným procesným postupom (§ 192 a nasl. Trestného poriadku). Postup krajského súdu plne korešpondoval so zákonnými požiadavkami kladenými na postup nadriadeného súdu a požiadavkami kladenými ústavou a dohovorom na procesný postup všeobecného súdu.

8.2 Z formálneho hľadiska nemožno napadnutému uzneseniu krajského súdu pre účely posudzovania dodržania dikcie čl. 46 ústavy, ako aj čl. 6 ods. 1 dohovoru nič vytknúť. Napadnuté uznesenie krajského súdu spĺňa požiadavky vyplývajúce z príslušnej zákonnej reglementácie formálnej kvality rozhodnutia nadriadeného súdu tejto procesnej formy.

8.3 Čo sa týka skutkových a právnych záverov, a teda aj interpretácie a aplikácie ustanovení Trestného poriadku krajským súdom a aj odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu, ústavný súd uzatvára, že pri predbežnom prerokovaní sťažnosti nezistil

v skutkových a právnych záveroch napadnutého uznesenia krajského súdu nič ústavne nekonformné, čo by nasvedčovalo ich arbitrárnosti alebo ústavnej neakceptovateľnosti. Krajský súd nijako nevybočil z medzí určených čl. 46 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Krajský súd ústavne akceptovateľným spôsobom odôvodnil skutkové zistenia a svoj právny názor, aplikoval a interpretoval príslušné právne normy Trestného poriadku v súlade s ich znením, obsahom i duchom.

8.4 Krajský súd zároveň odpovedal na ťažiskové otázky dôležité pre spravodlivé rozhodnutie veci, pričom k možnosti vylúčenia sudcu z úkonov trestného konania pre jeho zaujatosť uviedol: „*V posudzovanej veci vo vzťahu k JUDr. Rastislavovi Vargovi, samosudcovi okresného súdu v tomto štádiu trestného konania, po podaní návrhu odsúdeného o povolenie obnovy konania, na základe obsahu spisu i na základe jeho vyjadrenia, ako aj argumentov uvedených v námietke odsúdeného, neboli zistené také konkrétne skutočnosti predpokladané v citovanom zákonom ustanovení, na základe ktorých by bolo možné mať pochybnosti o jeho zaujatosti a vysloviť záver o jeho vylúčení. Dôvodom pre vylúčenie sudcu v zmysle § 31 ods. 1 Tr. por. by mohli byť odôvodnené pochybnosti o jeho nezaujatosti pre jeho pomer k prejednávanej veci alebo k osobám, ktorých sa úkon priamo dotýka. Z vyjadrenia JUDr. Rastislava Vargu v napadnutom uznesení je však dostatočne a jednoznačne zrejmé, že nemá žiadny pomer (osobný vzťah) nielen k prejednávanej veci, ale ani k odsúdenému a iným procesným stranám a osobám uvedeným v citovanom zákonom ustanovení. Nebol teda zistený žiadny pomer namietaného sudcu k veci, žiadne rodinné, či iné blízke, alebo aj nepriateľské vzťahy k odsúdenému alebo ďalším subjektom uvedeným v ustanovení § 31 ods. 1 Tr. por. a ani odsúdený neuviedol opodstatnené a podložené skutočnosti, ktoré by mohli vzbudzovať pochybnosti o zaujatosti namietaného sudcu JUDr. Rastislava Vargu. Za takú skutočnosť nemožno totiž považovať okolnosť, že odsúdený nesúhlasí so zákonom predpokladaným procesným postupom súdu, týkajúcim sa návrhov odsúdeného.*“

8.5 Krajský súd reagoval aj na námietku sťažovateľa týkajúcu sa znenia zápisnice a uviedol: „*Nesúhlas odsúdeného so znením zápisnice z verejného zasadnutia z 24.03.2015, taktiež nemožno samej osebe považovať za okolnosť odôvodňujúcu pochybnosti o zaujatosti sudcu okresného súdu a nemôže byť ani dôvodom na vyslovenie záveru o jeho vylúčení.*“

8.6 Postup a napadnuté uznesenie krajského súdu sú v tomto smere ústavne konformné, nie sú svojvoľné (arbitrárne) alebo ústavne neudržateľné pre zjavné pochybenia alebo omyly v posudzovaní skutkového stavu alebo obsahu aplikovanej právnej úpravy. Právne závery krajského súdu sú jasné a vzhľadom na skutkový stav udržateľné a odôvodnené.

9. Závery krajského súdu a ich odôvodnenie, ako aj postup krajského súdu v konaní je teda nutné považovať za výraz autonómneho súdneho rozhodovania, do ktorého ústavný súd nie je oprávnený v tomto prípade zasahovať. Z týchto dôvodov ústavný súd odmietol sťažnosť v tejto časti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. júna 2016